
Recenzovaný článek

Sestavení databáze požadavků na schopnosti – Úvodní fáze procesu hodnocení vojenských schopností

Configuration of Capability Requirements – Introductory Phase of the Military Capability Assessment Process

Zdeněk Petráš

Abstrakt: Předmětem článku je návrh tvorby národní databáze požadavků na vojenské schopnosti a návaznost na soustavu referenčních jednotek k porovnání stavu schopností u jednotek stávající organizační struktury ozbrojených sil České republiky. Výsledky dosavadních analýz vedou k závěru, že jako základ pro realizaci národní databáze schopností lze využít dokument Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements, který představuje jednotný soubor požadavků na schopnosti NATO i EU. Transformace uvedeného aliančního dokumentu do národního prostředí umožňuje získat ucelený rámec schopností, kterými musí jednotky ozbrojených sil disponovat k naplnění stanovených operačních úkolů, ať už se jedná o úkoly plněné v rámci národního či mnohonárodního úkolového uskupení a lze je využít ji pro další tvorbu mechanismu k hodnocení stavu schopností jednotek ozbrojených sil.

Abstract: The article describes an approach to development of a national military capability requirements database and its relationship with reference units which will be finally used for assessing capabilities of existing force units. Outcomes from recently completed analyses lead to the conclusion that the single set of capability requirements as specified in the Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements, can be taken as a key stone for developing a national database of capability requirements. A due adaptation of this document to the Czech MOD allows getting a complex frame of capabilities which force units shall manage to achieve given operational tasks both in the context of a national or multinational task force group. Consequently such a database can be exploited for setting up a mechanism for capability assessment.

Klíčová slova: NATO; EU; plánování schopností; hodnocení schopností; nedostatky ve schopnostech; stanovení priorit.

Key Words: NATO; EU; Capability Planning; Capability Assessment; Capability Shortfalls; Prioritisation.

ÚVOD

V návaznosti na návrh přístupu k hodnocení stavu vojenských schopností¹, jehož metodologický rámec byl nastíněn v předcházejícím čísle Vojenských rozhledů², je cílem tohoto článku podrobněji specifikovat realizaci úvodní fáze celého mechanismu hodnocení, tzn. vytvoření národní databáze požadovaných schopností a její návaznost na tvorbu soustavy referenčních jednotek k porovnání stavu schopností u jednotek stávající organizační struktury ozbrojených sil.

Navržená konstrukce mechanismu hodnocení kombinuje principy, na nichž je založen alianční i unijní proces plánování schopností, tzn. proces J-DARTS a proces SAEP,³ a pozitivní zkušenosti z národních plánovacích procesů⁴. A právě uvedená kombinace ve svém důsledku vedla ke koncipování mechanismu hodnocení, který předpokládá nastavení čtyř základních fází, tak jak jsou schematicky zobrazeny na obrázku č. 1:

1. tvorba databáze požadovaných schopností
2. tvorba soustavy referenčních jednotek a referenčních jednotek modifikovaných na organizační strukturu AČR,
3. porovnání reálného stavu schopností jednotek AČR s požadavky,
4. identifikace nedostatků ve schopnostech a stanovení priorit při jejich odstraňování.

I když se navržený metodologický rámec primárně zaměřuje na stanovení priorit identifikovaných nedostatků v požadovaných schopnostech, a to ve vztahu k úrovni operačního rizika, základním stavebním kámen je právě stanovení souboru požadovaných schopností. Nicméně problematika identifikace požadovaných schopností úzce souvisí s problematikou tvorby scénářů předpokládaného nasazení ozbrojených sil. Tato skutečnost jednoznačně vyplynula z analýzy jak národních plánovacích procesů, tak i aliančního resp. unijního plánovacího procesu, kdy všechny zkoumané přístupy k plánování vykazovaly rysy kombinace mezi plánováním na základě schopností a plánováním na základě scénářů.

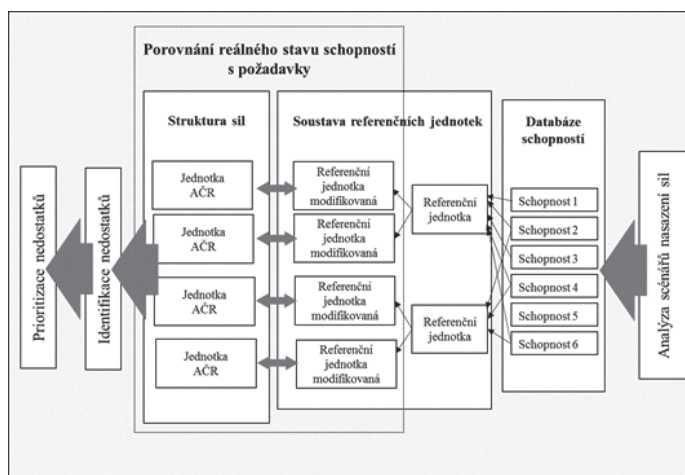
Na národní úrovni se uvedená kombinace ještě více akcentuje tím, že jednotlivé národní přístupy mají velice úzké propojení s existující organizační strukturou svých ozbrojených sil. V této souvislosti je nezbytné připomenout, že odborné vojenské publikace často uvádí, že jsou to právě scénáře nasazení jednotek ozbrojených sil, jež by měly sloužit jako základ pro identifikaci požadavků na schopnosti, od čehož by se následně měla

¹ V kontextu řešení problematiky je v celém článku pojem schopnosti pojat jako vojenská schopnost.

² PETRÁŠ, Zdeněk. Metodologický rámec pro hodnocení vojenských schopností ozbrojených sil České republiky. *Vojenské rozhledy*. 2017, sv. 26(2), č. 2, s. 3-17. ISSN 1210-3292. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz>

³ PETRÁŠ, Zdeněk. Analýza přístupu NATO a EU k procesu plánování schopností. *Vojenské rozhledy*. 2017, 26(1), s. 16-17. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz>

⁴ PETRÁŠ, Zdeněk. Analýza přístupů vybraných zemí NATO a EU k obrannému plánování a plánování schopnost. *Vojenské rozhledy*. 2016, 25(4), s. 3-19. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz

Obrázek č. 1: Schéma mechanismu hodnocení stavu schopností v podmínkách AČR

odvjet transformace struktury ozbrojených sil.⁵ Lineární vazbu v rámci procesu plánování schopností schematicky znázorňuje **obrázek 2.**

Obrázek č.2: Schéma lineární vazby mezi tvorbou scénářů, identifikací požadovaných schopností a organizační strukturou ozbrojených sil

Nicméně při pohledu na reálný stav procesů plánování schopností na národní úrovni se lineární vazba ukazuje jako málo patrná, a to i navzdory logice své podstaty. Příčinu je potřebné hledat především ve sféře plánování financí a zdrojů na obranu. Z národního pohledu se totiž jeví jako ne příliš reálné „...vytváření nových organizačních struktur sil a jednotek, případně modifikace stávajících, příprava jednotek, jejich vybavení a vy-

⁵ PROCHÁZKA, Josef, František MIČÁNEK, Jozef ŠMONDRK a Josef MELICHAR. *Scénáře v procesu plánování schopností*. Vojenské rozhledy. 2016, 2557(1). s. 48-49. ISSN 1210-3292 (tištěná verze). Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz; DUBEC, Radek. *Tvorba modulárních struktur úkolových uskupení*. Vyd. 1. Praha: Powerprint, 2012. s. 12. ISBN 9788087415542.

zbrojení potřebným materiálem a technikou a příprava výcviku podle nových požadavků tak, aby tyto budoucí ozbrojené síly byly schopny novým hrozbám úspěšně čelit.“⁶. V národním prostředí má tudíž vazba mezi tvorbou scénářů, identifikací požadavků na schopnosti a existující organizační strukturou sil podobu vzájemné interakce, jak je znázorněno na **obrázku 3**. Žádný ze tří prvků v této vazbě nemá roli iniciační, či řídící, jako tomu v případě tvorby scénářů ve vazbě lineární.

Nicméně tato interakce se vyznačuje tím, že dochází k provázání konkrétně formulovaného požadavku na schopnosti s konkrétní jednotkou daného druhu sil nebo služeb, pro niž je daný požadavek a priori nepříznačnější. Tato skutečnost je klíčovým poznatkem, jenž vyplynul z předchozích analýz, a na této skutečnosti je rovněž postaven návrh tvorby národní databáze požadavků na schopnosti.⁷

Obrázek č. 3: Schéma interakce mezi tvorbou scénářů, identifikací požadovaných schopností a organizační strukturou ozbrojených sil

1. ALIANČNÍ A UNIJNÍ POJETÍ POŽADAVKŮ NA SCHOPNOSTI

Cílem tvorby databáze požadovaných schopností je vytvoření komplexního souboru schopností, které jsou požadovány jednak k vedení mnohonárodních vojenských operací NATO a EU, popřípadě pro operace vedené OSN či jinými ad hoc koalicemi, a jednak k realizaci úkolů vyplývajících z národní legislativy. Pojem komplexní soubor schopností je

⁶ PIKNER, Ivo, Vlastimil GALATÍK a Miroslav KRČMÁŘ. *Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí*. Vojenské rozhledy. 2011/3, 23 s. ISSN 1210-3292. Dostupné také z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/archiv-menu-search/posledni-cisla-01/48-c-3-2011>

⁷ NATO STO (ed.). *RTO-MP-SAS-081 - Analytical Support to Defence Transformation: Analytic Implications of the NATO Defence Planning Process*. Paris, France: CSO, 2010, s. 9 - 18. ISBN 978-92-837-0116-3. Dostupné také z: <https://www.cso.nato.int/pubs/rdp.asp?RDP=RTO-MP-SAS-081>

v tomto případě používán pro charakterizování „*schopnosti pro podporu civilních orgánů na území státu při řešení krizových situací*“⁸. V této souvislosti je potřebné objasnit samotný pojem schopnosti. I když odborná literatura nabízí řadu definicí pojmu vojenská schopnost, NATO ve svém oficiálním terminologickém dokumentu⁹ definici pojmu schopnost (vojenská schopnost) explicitně neuvádí. Avšak alianční dokument *Concept Development and Experimentation Handbook*¹⁰ k pojmu schopnost uvádí definici: Schopnost provést specifický postup nebo dosáhnout určitého výsledku (*The ability to execute a specified course of action or achieve a certain effect*).

Naproti tomu EU definuje pojem schopnost ve svém terminologickém dokumentu *Capability Related Terminology in the Framework of the EU Capability Development Process*¹¹ takto: Schopnost naplnit specifický úkol nebo dosáhnout určitého výsledku. Skládá se z ucelené kombinace personálu, rozmístitelnosti a nasaditelnosti, materiálního vybavení, výcviku, výkonosti, interoperability, udržitelnosti, připravenosti k nasazení a koncepční dokumentace (*Ability to fulfil a specified task or to achieve specified effects. It consists of a complex combination of manpower, deployability, equipment, training, performance, interoperability, sustainability, readiness and concepts*).

Oproti Alianci má v EU samotný pojem schopnosti další, poněkud specifický význam, a to jak z hlediska tvorby schopnosti, tak i jejího použití:

- vojenské schopnosti používané k naplnění úkolů vojenského charakteru v průběhu vojenských operací,¹²
- vojenské schopnosti používané pro civilní účely k naplnění úkolů při vedení operací krizového řízení nebo pro ochranu civilního obyvatelstva při odstraňování následků teroristických útoků, průmyslových havárií nebo přírodních katastrof,¹³
- civilní schopnosti, používané k naplnění úkolů při vedení komplexních operací krizového řízení, kde vedle vojenských prvků působí i civilní složky, např. policejní, justiční, právní a diplomatické složky, zastoupení dalších ministerstev, nevládní organizace aj.¹⁴

V této souvislosti lze tedy říci, že plánování schopností civilních a schopností vojenských pro civilní účely je především doménou EU, která si ve svých ambicích stanovila

⁸ MINISTERSTVO OBRANY (ed.). *Dlouhodobý výhled pro obranu 2030*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha, 2015, s. 11. ISBN 9788072786664.

⁹ NATO STANDARDIZATION OFFICE (ed.). *AAP - 06 NATO Glossary of Terms and Definitions (English and French)*. NATO Standardization Office: Brusel, Belgie, 2015.

¹⁰ NATO ALLIED COMMAND TRANSFORMATION (ed.). *Concept Development and Experimentation Handbook*. HQ SACT, Capability Engineering and Innovation. Norfolk, Virginia, USA, 2013. s. 11.

¹¹ EUROPEAN UNION MILITARY STAFF (ed.). *Capability Related Terminology in the Framework of the EU Capability Development Process*. EUMS 1809/11. Brussels, Belgium, 2011.

¹² COUNCIL OF THE EU (ed.). *Headline Goal 2010*. General Secretariat of the Council. Brussels, Belgium, 2004. s. 3. Dostupné také z: http://eeas.europa.eu/csdp/capabilities/military-capabilities/index_en.htm

¹³ Item, s. 2

¹⁴ COUNCIL OF THE EU (ed.). *Civilian Headline Goal 2010*. Doc. 14823/07. General Secretariat of the Council, Brussels, Belgium, 2007. s. 2 Dostupné také z: www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/Civilian_Headline_Goal_2010.pdf

vedení operací krizového řízení v kontextu tzv. komplexního přístupu (*Comprehensive Approach to Crisis Management Operations*). Zmíněný přístup k vedení operací předpokládá koordinované působení vojenských složek spolu s prvky policejními, justičními, právními a diplomatickými. Nicméně problematika tvorby národní databáze schopností, v kontextu plánování schopností ozbrojených sil České republiky, se výlučně týká oblasti vojenských schopností určených k použití při plnění úkolů vojenského charakteru, případně pro civilní účely při vedení operací krizového řízení při odstraňování následků teroristických útoků, průmyslových havárií nebo přírodních katastrof. Tomuto spektru problematiky tedy plně odpovídá i formulace v RMO č. 66/2012, která uvádí, že pod pojmem schopností se rozumí „soubor nezbytných vlastností jednotlivce, organizačního celku, úkolového uskupení nebo systému (např. zbraňového) k vytvoření požadovaného efektu (např. splnění bojového úkolu, dosažení cíle). Základním nositelem schopností v resortu Ministerstva obrany je organizační celek, jehož schopnosti vycházejí z tabulek počtů a jsou definovány úrovní jeho připravenosti k činnosti.“¹⁵ Na základě všech výše uvedených faktů lze konstatovat, že schopnosti jednotek ozbrojených sil České republiky nemusí být využívány pouze a jediné ke splnění stanovených vojenských cílů dané operace, ale mohou být použity i při podpoře složek integrovaného záchranného systému (IZS), k podpoře Policie České republiky, či v kontextu mnohonárodních operací krizového řízení, kdy vojenský element plní úkoly k podpoře složek civilně-diplomatických, právních, policejních či může z rozhodnutí politických orgánů sloužit k podpoře dalších vládních i nevládních organizací, které se angažují v dané operaci.

2. DATABÁZE POŽADOVANÝCH SCHOPNOSTÍ

Detailní požadavky na schopnosti soustředěné do podoby databáze vytváří klíčovou podmínku pro tvorbu mechanismu hodnocení schopností. S ohledem na závěry *Analýzy přístupu NATO a EU k procesu plánování schopností*¹⁶, lze jako databázi požadovaných schopností využít alianční dokument *Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements* z roku 2011, který představuje jednotný soubor požadavků na schopnosti Aliance i Unie. Při zpracování databáze požadovaných schopností lze vycházet i z dokumentu *Capability Hierarchy*, který byl rovněž zpracován jak pro potřeby plánovacích procesů v NATO, tak i v EU. Aktualizovaná databáze tedy stanovuje ucelený rámec schopností, kterými musí jednotky ozbrojených sil disponovat k naplnění stanovených operačních úkolů, ať už se jedná o úkoly plněné v rámci mnohonárodního úkolového uskupení v operacích mimo území České republiky, či v rámci uskupení národních sil plnících úkoly na území České republiky.

¹⁵ MINISTERSTVO OBRANY (ed.). *Rozkaz Ministra obrany č. 66 ze dne 5. prosince 2012: Plánování činnosti a rozvoje v resortu Ministerstva obrany*. Praha, MO ČR, 2012. s. 3.

¹⁶ PETRÁŠ, Zdeněk. *Analýza přístupu NATO a EU k procesu plánování schopností*. Vojenské rozhledy. 2017, 26(1), s. 3-21. DOI 10.3849/2336-2995.26.2017.01.003-021. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Dostupné z: <http://www.vojenskerohledy.cz>.

Nicméně v souvislosti se vznikem jednotného souboru požadavků na schopnosti Aliance a Unie je potřebné připomenout těžkosti, se kterými se potýkali především národní plánovací orgány před vydáním uvedeného dokumentu, při koncipování svých národních příspěvků pro obě organizace. Tyto těžkosti vyplývaly převážně z rozdílné terminologie a především z rozdílné struktury požadovaných schopností, jak zřetelně vyplývá z dokumentu *Defence Planning Capability Survey 2010*¹⁷. Dokument obsahuje v příloze 1 (*Supplement 1*) rozdělené kvalitativní a kvantitativní požadavky na schopnosti NATO (*NATO Capability Codes and Statements*). V příloze 2 tohoto dokumentu (*Supplement 2*) jsou vyspecifikované a podle oblastí strukturálně členěné požadavky na schopnosti pro EU (*EU Capability Codes*).

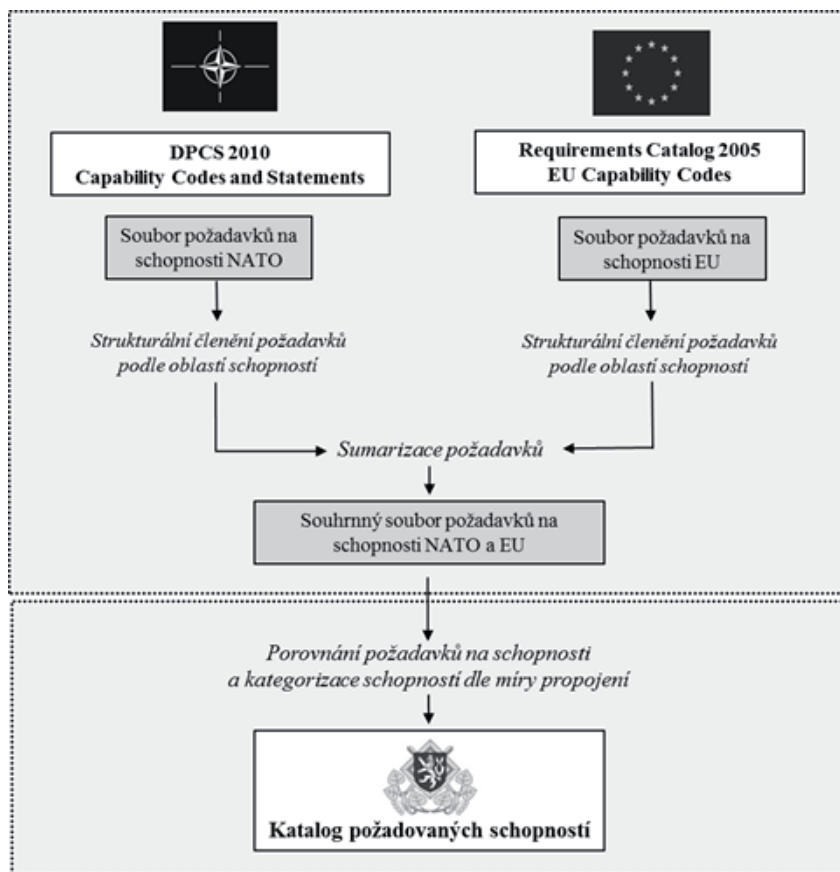
V období od druhé poloviny roku 2009 do konce roku 2010 probíhaly intenzivní konzultace mezi odbornými plánovacími orgány NATO a EU, s účastí expertů z členských zemí obou organizací, jež měly vést ke sladění aliančního a unijního plánovacího procesu. Tyto konzultace iniciovalo Německo, které, podobně jako řada dalších zemí uplatňujících princip jednotného souboru sil pro NATO i EU, chtělo eliminovat duplicitní specifikování schopností svých sil a prostředků v národním příspěvku. S obdobnou iniciativou jako Německo, vystoupila již Česká republika v průběhu svého předsednictví v Radě EU, v první polovině roku 2009. Tehdy však tato iniciativa nezískala patřičnou podporu ostatních členských zemí. Ve stejném období, tedy v letech 2009 až 2010, zpracoval pracovní tým tehdejší Sekce plánování sil MO (současná Sekce rozvoje a plánování schopností MO) aktualizaci databáze požadovaných schopností, která byla zveřejněna pod názvem Katalog požadovaných operačních schopností¹⁸. Tento katalog, sumarizující požadavky na schopnosti ozbrojených sil České republiky, byl zpracován dle formátu požadavků uvedených ve staré verzi aliančního dokumentu *Capability Codes and Capability Statements*. Tvorba katalogu se odehrála ve dvou základních fázích, jež jsou schematicky vyobrazeny na obrázku č. 4.

První fází bylo porovnání aliančních a unijních požadavků na schopnosti z hlediska jejich strukturálního členění. Výchozími podklady pro realizaci této fáze byly *NATO Capability Codes and Statements* a *EU Capability Codes*, tzn. příloha 1 a příloha 2 dokumentu *Defence Planning Capability Survey 2010*. Výstupem z této fáze byl celkový souhrn požadavků NATO a EU seřazený ve struktuře stanovených oblastí schopností. Předmětem druhé fáze tvorby katalogu byla analýza jednotlivých požadavků na schopnosti NATO ve vztahu k požadavkům EU, následná textová modifikace daných požadavků a zařazení do kategorií podle míry propojení. Výstupem z této fáze, jakož i celkovým výsledkem celého procesu bylo vytvoření celkového přehledu požadovaných schopností ve formě databáze.

Základem pro realizaci první fáze byla tedy soustava aliančních požadavků na schopnosti, která byla do roku 2011 primárně členěna podle jednotlivých druhů vojsk a služeb (pozemní síly, vzdušné síly, námořnictvo, vojenská policie, bojové a logistické zabezpečení).

¹⁷ NATO (ed.). *Defence Planning Capability Survey 2010*. AC/281-N(2010)0014-FINAL (EWG(R)). Brussels, Belgium, 2010

¹⁸ MINISTERSTVO OBRANY ČR (ed.). *Katalog požadovaných operačních schopností*. Čj. 844/2010-1203. Sekce plánování sil MO: Praha, 2010.

Obrázek č. 4: Fáze realizace katalogu požadovaných schopností

ní). Naproti tomu Unie používala soustavu požadavků na schopnosti, které byly specifikovány v katalogu požadavků (*Requirements Catalogue 2005*), kde jednotlivé schopnosti byly členěny do oblastí (*Capability Areas*), které však neodpovídaly jednotlivým druhům vojsk a služeb, tak jak tomu bylo v případě Aliance. V dokumentu *Defence Planning Capability Survey 2010* jsou v příloze 2 (*Supplement 2*) vyspecifikované a podle oblastí strukturálně členěné požadavky na schopnosti pro EU (*EU Capability Codes*). V tabulce 1 je uveden výsledek srovnání strukturálního členění schopností, spolu s uvedením českého terminologického ekvivalentu.

Terminologie EU ¹⁾	Český ekvivalent	Terminologie NATO ²⁾
xxxxx	Včasná dostupnost	Prepare
Command and Control	Efektivní velení, řízení a spojení	C3
Provide Intelligence	Efektivní zpravodajská činnost	Inform
Conduct Manoeuvre and Joint Fires	Účinné nasazení	Engage
Ensure Force Protection and Security	Odolnost a ochrana	Protect
Ensure Strategic Reach and Freedom of Movement	Nasaditelnost a mobilita	Project
Ensure Support and Logistics	Udržitelnost	Sustain

Tabulka č. 1: Přehled používané terminologie pro označení oblastí schopností NATO, EU a AČR

Poznámky v tabulce:

- 1) Uvedená terminologie byla používána pro označování oblastí schopností v dokumentu Requirements Catalogue 2005 a EU Capability Codes.
- 2) Terminologie NATO použita pro označení oblastí schopností v dokumentu Defence Planning Capability Survey 2010.

Fází následující po sjednocení strukturálního členění aliančních a unijních schopností byla sumarizace všech schopností a integrace požadavků na schopnosti EU s požadavky na schopnosti NATO. Integrace požadavků na schopnosti EU do požadavků NATO byla provedena na základě obsahového porovnání celého sumarizovaného souboru schopností a následující kategorizace jednotlivých požadavků do kategorií, vystihující úroveň propojení schopností NATO a EU.

Výsledkem porovnání schopností NATO a EU byla identifikace schopností, které jsou na straně jedné naprosto odlišné, a to vzhledem ke specifickým politicko-vojenským ambicím, a na straně druhé byly identifikovány požadavky na schopnosti, které jsou identické pro NATO i pro EU, včetně případů, kdy jednotlivé požadavky na schopnosti EU byly obsažené ve dvou nebo více schopnostech požadovaných pro NATO. V neposlední řadě pak bylo výsledkem porovnání i přiřazení některých schopností EU ke schopnostem NATO, čímž byla daná schopnost NATO rozšířena o dimenzi požadavku na schopnost EU. Ilustrativní příklad komplikace požadavků NATO a EU na základě přiřazení schopností EU k požadavkům na schopnosti NATO je uveden v tabulce č. 2.

Přiřazení schopností EU ke schopnostem NATO	Kompilace schopností NATO se schopnostmi EU
Capable of personnel tracking using NATO-standard automated information systems. <i>To provide personnel service support (including administration, finance and individual support) to deployed forces. (S616)</i>	Capable of personnel tracking using NATO-standard automated information systems and providing personnel service support (including administration, finance and individual support) to deployed forces.
Capable of making optimum use of available host nation facilities for local distribution. <i>To identify, negotiate and manage host-nation support. (C121)</i>	Capable of making optimum use of available host nation facilities for local distribution. Capable of identifying, negotiating and managing host-nation support.
Capable of providing Airspace management and disseminating Airspace Coordination Orders (ACO) and Airspace Messages (ASM). <i>To provide for safe transit for friendly aircraft including deconfliction between friendly aircraft and other aircraft through coordination, integration, and regulation of airspace of defined dimensions. (D516)</i>	Capable of providing Airspace management and disseminating Airspace Coordination Orders (ACO) and Airspace Messages (ASM) and providing safe transit for friendly aircraft including deconfliction between friendly aircraft and other aircraft through coordination, integration and regulation of airspace of defined dimensions.
Capable of supporting real-time air, ground and maritime situational awareness. <i>To ensure that near real-time (defined as within 5 seconds to 5 minutes of occurrence) situational awareness is disseminated timely. (I251)</i>	Capable of supporting real-time air, ground and maritime situational awareness and ensure that near real-time (defined as within 5 seconds to 5 minutes of occurrence) situational awareness is disseminated timely.
Capable of real/near-real time BFSa (Blue Force Situation Awareness). <i>To ensure that near real-time (defined as within 5 seconds to 5 minutes of occurrence) situational awareness is disseminated timely. (I251)</i>	Capable of real/near-real time BFSa (Blue Force Situation Awareness) and ensure that near real-time (defined as within 5 seconds to 5 minutes of occurrence) situational awareness is disseminated timely.
Capable of shadowing specific opponent forces or personnel, keeping them under covert surveillance, monitoring their movement and activity. <i>To identify what the adversary can -and/or want to- do, as well as when, where, and with what strength (addressing both military and non-military capabilities). (I234)</i>	Capable of shadowing specific opponent forces or personnel, keeping them under covert surveillance, monitoring their movement and activity. Capable of identifying what the adversary can -and/or want to- do, as well as when, where, and with what strength (addressing both military and non-military capabilities).
Capable of managing and performing passenger transport as a collateral mission and with appropriate personnel and equipment augmentation (e.g. contracted buses). <i>To move personnel by land resources in support of operations. (D5123)</i>	Capable of managing and performing passenger transport as a collateral mission and with appropriate personnel and equipment augmentation (e.g. contracted buses). Capable of moving personnel by land resources in support of operations.

Tabulka č. 2: Příklad kompilace na základě přiřazení schopností EU ke schopnostem NATO¹⁹

Poznámky v tabulce: Text uvedený normálním písmem představuje požadavek na schopnost NATO, zatímco text uvedený *kurzívou* je přepisem požadavku na schopnost EU, přičemž označení v závorce za popisem dané schopnosti, např. (D5123), představuje kódové označení požadavku.

¹⁹ MINISTERSTVO OBRANY ČR (ed.). *Katalog požadovaných operačních schopností*. Čj. 844/2010-1203. Sekce plánování sil MO: Praha, 2010.

Na základě provedené analýzy a porovnání požadavků na schopnosti NATO a EU došlo ke kategorizaci celého souboru požadavků do následujících skupin:

1. Požadavky na schopnosti pro mnohonárodní operace pod vedením NATO,
2. Požadavky na schopnosti pro mnohonárodní operace pod vedením EU,
3. Požadavky na schopnosti identické pro NATO i EU,
4. Kompilace požadavků na schopnosti NATO a EU

Hlavním produktem druhé fáze, a tím i celého procesu zpracování požadavků na schopnosti, bylo zpracování uceleného přehledu, ve kterém byly členěny jednotlivé požadavky po oblastech schopností. Příklad finální podoby požadavků na schopnosti je uveden v tabulce 3.

Název schopnosti - anglický	Název schopnosti - český
Prepare	VČASNÁ DOSTUPNOST
Capable of aggressive mobile action and manoeuvre on foot, to obtain concentration of force, to engage opposing forces with direct fire and indirect fire infantry weapons.	Schopnost agresivní mobilní akce a pěšího manévru k dosažení koncentrace sil, za účelem napadení nepřítele přímou a nepřímou palbou zbraněmi pěchoty.
Capable of communicating effectively with the FP Command Team and wing operations and, when available, a CBRN CIS capability.	Schopnost efektivní komunikace s velitelským týmem FP (Force Protection) a operačním centrem leteckého křídla) a podle možností mít schopnosti CBRN CIS.
Capable of deployment within the NATO Force Structure (NFS) to display digital GEO/METOC information.	Schopnost být nasazován v rámci organizační struktury ozbrojených sil NATO (NFS) k zobrazování digitálních GEO/METOC informací.
Capable of electronic collaboration with other functional mission areas. Capable of identifying own frequency requirements and submitting, coordinating and deconflicting frequency and host-nation support requests.	Schopnost elektronické spolupráce s ostatními funkčními prostory operace. Schopnost identifikovat požadavky vlastních frekvencí a přizpůsobit, koordinovat a řešit požadavky na frekvence a podporu hostitelskou zemí.
Capable of functioning as a provisional dismounted infantry company, when required, according to existing NATO standards performing the full range of NATO missions.	Schopnost působit v případě potřeby dočasně jako pěší rota podle existujících standardů NATO ve všech typech možných operací.
Capable of holding stabilised patients requiring minimal care in modules of 25 beds each according to existing NATO standards in support of NATO forces across the full range of NATO missions. A CSU normally includes 50 beds (STANAG 3204), but as required it could be expanded in a modular manner up to 200 beds.	Schopnost stabilizovat pacienta s minimální podporou v modulech po 25 lůžkách, každé odpovídající standardům sil NATO ve všech druzích misí. CSU běžně zahrnuje 50 lůžek (STANAG 3204), podle potřeby může být modulově rozšířena na 200 lůžek.
Capable of incorporating additional surgical capability if assigned and capable of integrating with national and/or multinational higher, adjacent and supporting formations.	Schopnost začlenění dalších chirurgických kapacit do národní a / nebo mezinárodní větší podpůrné formace.

Capable of incorporating additional ward capability if assigned and capable of integrating with national and/or multinational higher, adjacent and supporting formations.	Schopnost začlenění dalších odborných kapacit, pokud je ve formaci zařazena národní a/nebo mezinárodní vyšší odborná kapacita.
Capable of integrating with national and/or multinational higher, adjacent and supporting formations in a joint and combined environment. However, this unit is typically not capable of defending itself against conventional military threats and it must be deployed within an operational area secured by another unit.	Schopnost integrace s národními a /nebo mnohonárodními vyššími, stejnými nebo podpůrnými prvky ve společném (více druhů síl) a mezinárodním prostředí. Tato jednotka však není typově schopna vlastní obrany proti konvenčním vojenským hrozbám a musí být nasazena do prostoru operace se zajišťující jednotkou.
Capable of joint and combined expeditionary warfare and tactical deployment in extreme hot and cold weather conditions and of operations in most terrains under austere conditions.	Schopnost společného a kombinovaného expedičního vedení boje a taktického rozmístění v extrémně horkých a chladných povětrnostních podmínkách a operací ve většině druhů terénu v těžkých podmínkách.

Tabulka č. 3: Příklad požadovaných schopností v oblasti schopností včasná dostupnost²⁰

Do tohoto přehledu byly zařazeny požadavky na schopnosti v původní anglické verzi, a to jak požadavky NATO, tak i požadavky vycházející z původního přepisu schopností EU. V tomto přehledu byl vedle anglické verze požadavků na schopnosti uveden i jejich neautorizovaný český překlad. Celý předmětný dokument, tzn. Katalog požadovaných operačních schopností, ve své finální verzi obsahoval tabulkovou část, kterou tvořil:

- Přehled požadovaných operačních schopností,
- Přehled kompilace požadovaných schopností NATO a EU,
- Přehled požadovaných schopností EU.

Stěžejní částí dokumentu byl Přehled požadovaných operačních schopností, přičemž zbývající dva přehledy představovaly doplňující a podpůrné informace k tvorbě celkového přehledu.

Navzdory nedostatkům, které přehled požadovaných schopností vykazoval, měl tehdy zpracovaný katalog dvě hlavní pozitiva:

- představoval sjednocení požadavků NATO a EU, které v té době byly řešeny separátně,
- strukturoval jednotlivé požadavky na schopnosti do oblastí schopností, které jsou platné i v podobě dnešních dokumentů platných v NATO i EU (*Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements, Capability Hierarchy*). Identické strukturální členění uvádí i národní dokument Dlouhodobý výhled pro obranu 2030²¹.

²⁰ MINISTERSTVO OBRANY ČR (ed.). *Katalog požadovaných operačních schopností*. Čj. 844/2010-1203. Sekce plánování sil MO: Praha, 2010.

²¹ MINISTERSTVO OBRANY ČR (ed.). *Dlouhodobý výhled pro obranu 2030*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha, 2015, s. 12. ISBN 9788072786664.

3. AKTUALIZACE KATALOGU POŽADOVANÝCH SCHOPNOSTÍ

V období let 2010 až 2012 došlo k aktualizaci Katalogu požadovaných operačních schopností do podoby národní databáze požadovaných schopností, a to především z důvodu zlepšení srozumitelnosti českého překladu z anglického originálu a z důvodu eliminace duplikací, které se objevily ve verzi předchozí. Aktualizace byla vedena i z důvodu analýzy, do jaké míry požadavky na schopnosti uvedené v původním katalogu pokrývají požadavky na schopnosti vyplývající z národní legislativy.

Závěr analýzy, která byla za tímto účelem provedena, konstatoval, že požadavky uvedené v Katalogu požadovaných operačních schopností, naplňují bezzbytku i požadavky národní legislativy. Po provedení nezbytné jazykové korektury znění požadavků a po redukci duplikací požadavků na schopnosti, vznikla databáze čítající 530 schopností. Avšak nová verze katalogu již nebyla v rámci Ministerstva obrany České republiky oficiálně zveřejněna a dále se s ní nepracovalo, a to především z důvodu plnění jiných úkolů, majících zásadní dopad na rozvoj ozbrojených sil.

I vzhledem ke skutečnosti, že nová verze dokumentu *Bi-SC Agreed Capability Codes and Capability Statements* z roku 2011 transformovala původní znění požadavků na schopnosti z roku 2008, je možné aktualizovanou verzi Katalogu požadovaných operačních schopností z roku 2012 použít jako formu národní databáze požadovaných schopností a využít ji pro další realizaci mechanismu pro hodnocení stavu schopností jednotek AČR, tak jak je znázorněno na obrázku č. 1.

ZÁVĚR – VYUŽITÍ DATABÁZE PŘI TVORBĚ REFERENČNÍCH JEDNOTEK

Poté, co je vytvořena databáze požadovaných schopností, dochází k agregaci požadavků k jednotkám existující organizační struktury ozbrojených sil. Tento proces představuje základ pro tvorbu soustavy referenčních jednotek, jež budou posléze použity jako měřítko pro hodnocení stavu schopností.

Agregace schopností se děje v kontextu národních specifik, s nimiž je struktura ozbrojených sil vytvářena. Jednotlivá národní specifika mají pochopitelně kromě souvislosti s národními zájmy v oblasti bezpečnosti a obrany i další souvislosti politické, ekonomické, sociální aj. Uvedený fakt představuje jeden z klíčových závěrů analýzy národních přístupů k plánování schopností²² a je charakteristický tím, že dochází k velice úzkému provázání konkrétně formulované schopnosti s konkrétní jednotkou daného druhu sil

²² PETRÁŠ, Zdeněk. *Analýza přístupů vybraných zemí NATO a EU k obrannému plánování a plánování schopnost.* Vojenské rozhledy. 2016, 25(4), s. 3-19. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Dostupné z: www.vojenskerozhledy.cz

nebo služeb.²³ Z národního pohledu se totiž jeví jako ne příliš reálné „...vytváření nových organizačních struktur sil a jednotek, případně modifikace stávajících, příprava jednotek, jejich vybavení a vyzbrojení potřebným materiálem a technikou a příprava výcviku podle nových požadavků tak, aby tyto budoucí ozbrojené síly byly schopny novým hrozbám úspěšně čelit. Hledání řešení těchto problémů a odpovědi na otázky s těmito problémy související je jednou z neznámých na počátku procesu dlouhodobého plánování výstavby a rozvoje ozbrojených sil.“²⁴ V podmínkách ozbrojených sil České republiky tedy dojde k agregování požadavků na schopnosti k jednotkám příslušných druhů sil a služeb a to v kontextu stanovených úkolů, vyplývajících z daných politicko-vojenských ambicí. Takto vytvořený soubor jednotek s agregovanými požadavky na schopnosti zároveň představuje soubor referenčních jednotek.

Teprve celkový soubor odpovídajících referenčních jednotek s taxativním stanovením požadovaných schopností, představuje základ, od kterého se odvíjí proces porovnávání požadovaných schopností se schopnostmi disponibilními a následné hodnocení jejich dosažené úrovně. Tvorba referenčních jednotek tak představuje další krok na cestě k nastavení funkčního mechanismu pro hodnocení stavu schopností jednotek ozbrojených sil České republiky.

Způsob, jakým bylo přikročeno k realizaci souvisejících fází metodiky pro hodnocení schopností, tzn. tvorba soustavy referenčních jednotek, mechanismus porovnání reálného stavu schopností jednotek AČR s požadavky, identifikace nedostatků ve schopnostech a stanovení priorit při jejich odstraňování, bude předmětem odborných článků, které by měly být publikovány nejenom v tomto periodiku.

O autorovi: *Plk. gšt. Ing. Zdeněk Petráš, Ph.D., nar. 1964, VVŠ PV Vyškov, 2007–2008 studoval na Université Pantheon-Assas Paris a absolvoval kurz generálního štábu na francouzské vojenské škole (Collège Interarmée de Défense). Do r. 1996 na funkcích logistického zabezpečení u protiletadlové raketové brigády Brno. 1997–2003 pracoval na sekci logistiky GŠ, kde řešil proces standardizace pohonných hmot, 2003–2006 a poté i v průběhu předsednictví České republiky v EU působil v pracovní skupině vojenského výboru EU pro rozvoj vojenských schopností. Do října 2012 působil u sekce plánování sil MO, kde řešil problematiku procesu obranného plánování a plánování schopností. Od listopadu 2012 zastává funkci vedoucího vědeckého pracovníka Centra bezpečnostních a vojenskostrategických studií UO Brno. V současnosti se*

²³NATO STO (ed.). *RTO-MP-SAS-081 - Analytical Support to Defence Transformation: Analytic Implications of the NATO Defence Planning Process*. Paris, France: CSO, 2010, s. 9 - 18. ISBN 978-92-837-0116-3. Dostupné také z: <https://www.cso.nato.int/pubs/rdp.asp?RDP=RTO-MP-SAS-081>

²⁴PIKNER, Ivo, Vlastimil GALATÍK a Miroslav KRČMÁŘ. *Nové přístupy k obrannému plánování v dlouhodobém horizontu: Scénáře a operační koncepce pro budoucí bezpečnostní prostředí*. Vojenské rozhledy. 2011/3, 23 s. ISSN 1210-3292. Dostupné také z: <http://www.vojenskerozhledy.cz/archiv-menu-search/posledni-cisla-01/48-c-3-2011>

podílí na práci agentury NATO pro vědu a technologie (STO – NATO Science and Technology Organisation), kde je vedoucím projektového týmu.

Jak citovat: PETRÁŠ, Zdeněk. Sestavení databáze požadavků na schopnosti – Úvodní fáze procesu hodnocení vojenských schopností. *Vojenské rozhledy*. 2017, 26 (4), 3-18. DOI: 10.3849/2336-2995.26.2017.04.003-018. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz